

SEFER BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

THE FINAL CALL

א.

רמב"ן (בראשית ז:א)

הודיעו ה' כי במדת רחמים ימלט אותו ואת ביתו ויחיה מהם זרע לדורות ... ורמז לו עתה במדת רחמים על הקרבן להודיעו אותו שישעה את קרבנו ובזכות קרבנו יקים העולם ... [להלן ט:יא] ועל כן מזכיר בו שם המיוחד, כי בכל ענין הקרבנות לא יזכיר "אלקים"

העמק דבר (בראשית ז:א)

בכל הענין לפני המבול ולאחריו כתיב "אלקים" לבד בזה המאמר כתיב הוי'. וכבר עמד בזה הרמב"ן ... והנני להוסיף על דבריו שבא גם על מקרא זה ... נראה במשמעות "וכל בתיך" עבדים ובהמותיו שהיה לצרכי ביתו ותשמישו, ולא לקיום העולם. והיה מגיע טובה גדולה מזה לנח להקל עבודתו בתיבה וע"ז בא דבר "יקוק". דבכל מקום שמדובר בקיום העולם כתיב "אלקים", ולא רק משום ששם הזה הוא שופט העולם אלא גם משום שהוא ברא העולם ... אבל כאן מדובר על רחמי שמים על נח והשגחתו הפרטית לטובת הצדיק, ע"כ כתיב "ויאמר ה'"

ב.

R. Shimshon Rafael Hirsch (Bereishis 7:1)

לפני, before Me; some things can appear right in the eyes of men but not in God's, and the reverse. Also, the ideals which men attach to words are not always true and right, least of all in times of such general degeneracy. The words virtue, just, etc. remain in every age ... but the meaning applied to those words often varies with the ideas and customs of the time. Even the name "God" can pass from mouth to mouth and have lost its true meaning. Therefore לפני is by no means superfluous: צדיק לפני, righteous before Me, in the sense that I call righteous.

כלי יקר (בראשית ז:א)

כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מה שלא אמר לו כן מיד כשצוה לו על עשיית התיבה, לפי שהיה עדיין הדבר בספק שמא יחזרו בתשובה. ועוד, שהרי מתושלח קיים, ואיך יאמר "כי אתך ראיתי צדיק."

ג.

רד"ק (בראשית ז:ב)

מכל הבהמה הטהורה תקח לך ... והאיך ידע נח הטהורה ושאינה טהורה, אפשר שהא-ל אמר לו סימני טהרה כדי שיעשה מהם קרבן בצאתו מן התיבה

גמ' זבחים (קטז): ורש"י שם

דא"ר חסדא העבירן לפני התיבה, כל שהתיבה קולטתן בידוע שהוא טהור, אין תיבה קולטתן בידוע שהן טמאין. רבי אבהו אמר (ז:טז) "והבאים זכר ונקבה", הבאין מאליהן [ורש"י - וכן אותן שבאין אל התיבה, מאליהן באו, ובהן הכיר אותם שבאו שבעה שבעה ידע שהן טהורין, ושבאו שנים שנים ידע שהן טמאין]

ד.

רבינו בחיי (בראשית ז:ב)

והנה השי"ת אב הרחמן [ו]לא רצה לגזור שיבואו מעצמם לצורך קרבן להיות נשחטין, אלא אמר "תקח לך שבעה" שישתדל אחריהן ויטרח במצוה, אבל באותם שהיו "לחיות זרע" היו שנים שנים, והיה גזור שיבואו מעצמם, וזהו שבי' "יבואו אליך להחיות" (ו:כ)

רד"ק (בראשית ז:ב)

ומה שבאו שבעה מן הטהורים ושנים מן הטמאים, לא לעשות קרבן בצאת נח מן התיבה לבד, שא"כ די לו בפחות מן שבעה ... אלא מה שרצה הא-ל להשאיר מן הטהורה שבעה כדי שיאכלו מהם נח ובניו הבאים אחריהם ... ואין לשואל למה שבעה ולא ששה או שמונה או יותר, כי הא-ל ראה בחכמתו כי שבעה צריך ויפסיקן

ה.

R. Shimshon Rafael Hirsch (Bereishis 7:4)

אנכי ממטיר. He who reads תנ"ך carefully will find that the pronoun אנכי used of God in differentiation to אני is highly characteristic. אנכי is always used when the "I" does not place itself harshly against a person or being, where it designates a ruling of God in which His love and grace is revealed ... whereas אני designates the Person from whom a motion of agitation starts, who sends something to somebody but Himself remains afar ... If this is right then the אנכי here is infinitely significant. Although you see Me now bringing death and destruction over the whole human and animal world, nevertheless I remain in My Love and Benevolence, even at that moment still the same "אנכי" Who embraces everything, has only the happiness and well-being of the whole as its purpose.

העמק דבר (בראשית ז:ד)

ארבעים יום. אע"ג שהגשם היה מאה וחמישים יום (כדמוכח לקמן ח' ב.). מ"מ לתכלית מחית היקום נדרש ארבעים יום